

Hanus Samró
Løgtingsmaður fyri
fólkaflakkin

Nú koma lestrar-íbúðirnar!

Samgongan heldur fram við at menna og útbyggja føroyska samfelagið. Í komandi viku leggur landsstýrismaðurin við fíggjarmálum, Jørgen Niclasen, uppskot fyri løgtingið, har mælt verður til, at “tann, sum byggir/umbyggir bygning til leigubústaðir... kann eftir umsókn fáa endurgoldið inngangand meirvirðisgjald av byggi-kostnaði.”

Endamálið við broytingini er, at byggja luta- og lestraríbúðir, sum stórir tórvur er á, eins og tað er at stimbra undir byggivinnuna í Føroyum.

Bústaðir

Í byrjanini av hesum árinum segði stjórin á Bústaðir, Andras Róin, við Dimmalætting, at teir vóru tilreiðar at byggja hundraðtals luta- og lestraríbúðir, um løgtingið broytti nøkur praktisk viðurskiptir:

1. MVG frítøka av byggingum
2. Víðka um heimildirnar hjá Húsalánsgrunninum (Bústaðir), so at teir kunnu taka realkreditlán
3. Billigari fermetra-prís frá kommunum

Vit kunnu ikki broyta fermetraprís, tí kommunurnar umsita øki. Hinvegin hava vit møguleikan at ganga hinum báðum ynskjunum á mæti. Vit kunnu broyta MVG lógina, eins og vit kunnu víðka um heimildirnar hjá Bústaðir.

Tað er júst tað, sum vit eru í holt við.

Vit vilja hava luta- og lestraríbúðir. Vilja geva byggifyritøkum neyðugar karmar, vilja stimbra føroysku byggi-

vinnuna, tí tað er í áhuganum hjá okkum, at lesandi og pensjónistar fáa møguleikan at leiga fyri lítið og lætt.

Arbeidspláss

Broytingin hevur eisini til endamáls at skapa fleiri arbeidspláss í Føroyum. Akkurát sum við flatskattinum. Síðani flatskatturin varð innfördur í januar 2012, vóru sambært heimasíðuni hjá hagstovuni (tøl fyri 2013 eru ikki tøk) umleið 500 fleiri løntakarar í november sama árið. Harafturat fall arbeidsloysið úr 6,8% niður á 4,5% sama tíðarskeið.

Vónandi kemur nýggja uppskotið hjá Jørgen Niclasen at hava eins stóra ávirkan og flatskatturin, tí vit hava tørv á luta- og lestraríbúðum, sum okkara ungu og eldru kunnu leiga billiga. Tað er endamálið við broytingini.

At skapa karmar fyri luta- og lestraríbúðum í Føroyum.

Jógvan Philbrow
Næstformaður
Føroya Pedagogfelag

Byrjar lívið, tá barnið fer í skúla?

Gitte Klein, lærari o.a., hevur nakrar viðmerkingar til tað, sum eg havi ført fram í kjaksendingini, “Eyg-leiðingin”, í Kringvarpinum, 26. februar 2013. Okkurt kenni eg meg noyddan at viðmerkja.

Ein námsfrøðingur er ikki ein lærari - og ein lærari er ikki námsfrøðingur. Óansæð, um Gitte Klein heldur seg hava fingið líka so holla undirvísing í námsfrøði og sálarfrøði sum námsfrøðingar fáa undir útbúgving teirra, so er tað nokk ikki heilt rætt. Serliga námsfrøðin fyllir nógv í allari útbúgvingini hjá námsfrøðingum.

Tað tykir mær, at Gitte Klein heldur, at námsfrøðingar eru okkurt slag av “kreativitets”-lærarum. Tað eru vit bara ikki, vit eru útbúgvir til at fara inn í relatióinir við tey einstøku menniskjuni, vit skulu arbeida við (Tey, sum hava hug at vita meira um, hvat námsfrøðingar eru, eru vælkomnir at hyggja inn á www.pedagogfelag.fo og har finna tær námsfrøðiligu vangamyndirnar).

Gitte Klein vísir á, at skúlin hevur ein trupulleika í mun til barnagarðar, nevnliga tann, at hon sum lærari kann standa einsamall við 25 børnum, meðan námsfrøðingar oftani kunnu vera fleiri um børnini. Til hetta er at siga, at skúlin hevur ofta børnini í umleið 5 tímar um dagin, meðan barnagarðurin skal vera opin og klárur í 10-11 tímar dagliga, nógv fleiri “praktiskar uppgávur” eru, og man skal eisini minnast til, at jú smærri børn eru, jú fleiri vaksnum hava tey brúk fyri pr. barn. Í barnagarðinum er læringin hjá børnunum tískil í størri mun aktiv - m.a. tí at tey í nógv størri mun eru í dialog við vaks og onnur børn, enn tey eru í skúlanum, har samskiptið fyri tað mesta er einvegis, frá lærara til børn. M.a. orsakað av hesum, og tí at børnini í størri mun hava karmar sum leggja upp til sosialisering og spæl –

uttandurða og innandurða – at finna uppá, kann, fortelja, vera kreativ, etc., haldi eg, at barnagarðslívið gevur børnum heilt aðrar møguleikar fyri at læra.

Læra førleikar, sum eru av stórum týðningi í altjóða samfelagnum. Hesir karmar verða skaptir, hóast námsfrøðingurin ikki fær somu sømdir, tá tað snýr seg um at fyrireika og eftirmeta arbeidstíðina hjá sær. So

væl innan skúlan. Enn ein orsök til at royna at gera okkurt við fyrstu skúlaárin, heldur enn at royna at flyta trupulleikarnar niður til tey børnini, sum eru undir skúlaaldur. Eisini her kundi skúlin lært okkurt av tí, sum gjørt

Ti skilji eg ikki, hvussu tað skal kunna hjálpa upp á flytingina frá barnagarð í skúla, at hon verður gjørd 1 ár fyrr - tá flytur man bert “trupulleikan” eitt ár niður. Man ger einki við hann.

Og so kemur tann stóri trupulleikin, trupulleikin, ið vísir, at her er ein sera stórur munur á hugburðinum hjá mær og forskúlaftalarum. Ferð aftan á ferð verður havt á lofti, at barnið skal gerast skúlabúgvíð, tá ið tað í mínari verð ikki eigur at vera talan um tað. Talan eigur at vera um, hvussu skúlin kann gerast betur barnabúgvín - tí børn eru og vera børn.

Lesiførleiki er allarhelst eisini ein so grundleggjandi partur av kjakinum - tíverri er bara at siga, at eingin prógv eru fyri, at børn gerast betur før fyri at lesa við at leggja størri áherðslu á tann partin. Pasi Sahlberg, ein finskur lærari, hevur í viðmerkingum sínum til, hví Finnland klárar seg so væl í PISA-kanningunum, eina greiða fatan av, at ein orsök er tann, at tey ymisku fakini – tað verið seg: akademisk, kropslig ella kreativ - eru javnsett! Er tað ikki nettupp í samsvar við nakað av tí, sum granskingin hjá Anne Bramford, professara, vísti? Nakað annað, er at Peter Gray, Ph.D. research professari á Boston College, heldur at ov nógv orka og peningur verða sett av til at royna at læra børn at lesa, tí tey tykjast megna tað mesta sjálvi. So hvussu týðningarmikið, tað er at seta allar kreftir inn fyri at dyrka lesikynstrið, er ivasamt.

Nei, tíðin er ikki komin at kopiera útlenskar loysnir við forskúlum, men tíðin er heldur komin til at endurskoða, hvussu barnaskúlin er settur saman.

Hví er Føroyski fólkaskúlin ikki barnabúgvín?

Nei, tíðin er ikki komin at kopiera útlenskar loysnir við forskúlum, men tíðin er heldur komin til at endurskoða, hvussu barnaskúlin er settur saman. Hví er Føroyski fólkaskúlin ikki barnabúgvín?

myndin, sum Gitte Klein framførir, er eitt sindur villleiðandi. Minnst meg rætt, so hevur ein fulltíðarsettur lærari heilar 13 tímar um vikuna til annað enn undirvísing, meðan námsfrøðingurin ikki hevur meira enn millum 1 og 5 tímar um vikuna.

Nakað annað er, at Gitte Klein nokk hevur grein í sínum máli, tá ið hon mælir til at hyggja eftir, hvussu fyrstu árin í skúlanum eru skipað. Kanska, skúlin í hesum sambandi átti at lænt nøkur hugskot úr barnagarðinum – sum nógv serfrøði mælir til - heldur enn at royna at trýsta sína skipan út yvir barnagarðarnar.

Gitte Klein kemur eisini inn á stuðlar í skúlanum - eitt næstan útdeytt hugtak innan dagstovnaheimin, tí her hava flestu kommunur dugað sera væl at sett inn, har, tað hevur verið tórvur á tí, meðan skúlin hoyrir til ein annan játtanarmyndugleika, sum vísir seg at hava trupult við at seta inn, har neyðugt er. Og út frá tí, sum Gitte sigur, virkar hesin partur heldur ikki serliga

verður í barnagarðinum.

Tá Gitte so heldur uppá, at eg havi sæð fyri mær eina skipan við 2 undirvísingartímum í barnagarðinum um vikuna - so man hon hava misskilt meg. Eg vísti á, at ein kommuna hevur valt ta loysnina - og um man so heldur, at børn endiliga mugu undirvísast, so var tað ein háttur at gera tað uppá, ið ikki var eitt heilt so stórt inntriv í barnalívið.

Hvussu barnagarðar skipa virksema teirra í mun til at flyta børn úr vøggustovu í barnagarð, er eisini rættiliga ymiskt, og verður tá, sum eg veit um, tikið støði í tórvunum hjá tí einstaka barninum. Vanliga eru hurðarnar opnar á stovninum og børnini kunnu ferðast frítt millum rúmini. Flytingin gerst tískil náttúrlig. Men tá umræður flyting úr barnagarði yvir í skúla er talan um eina flyting úr einari skipan í aðrari – og tað er nakað heilt annað. So, nei, Gitte, námsfrøðingar plaga ikki at fylgja við barninum úr vøggustovuni yvir í barnagarðsstovuna, tí hetta er ofta sama stað.